

TIZENKILENCZEDIK JELENTÉS.

AZ

E M K E

1903. évi

JELENTÉS E.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

AZ 1903. ÉVI JUNIUS 2-ÁN NAGYENYEDEN TARTANDÓ

XIX. RENDES KÖZGYÜLÉSRE

IRTA ÉS ÖSSZEÁLLITOTTA :

SÁNDOR JÓZSEF,

ORSZ. KÉPVISELŐ, T. ALELNÖK-FŐTITKÁR.

KOLOZSVÁRT.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

TIZENKILENCZEDIK JELENTÉS.

AZ

1903. évi

JELENTÉS E.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

AZ 1903. ÉVI JUNIUS 2-ÁN NAGYENYEDEN TARTANDÓ

XIX. RENDES KÖZGYÜLÉSRE

IRTA ÉS ÖSSZEÁLLITOTTA :

SÁNDOR JÓZSEF,

ORSZ. KÉPVISELŐ, T. ALELNÖK-FŐTITKÁR.

KOLOZSVÁRT.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

105738

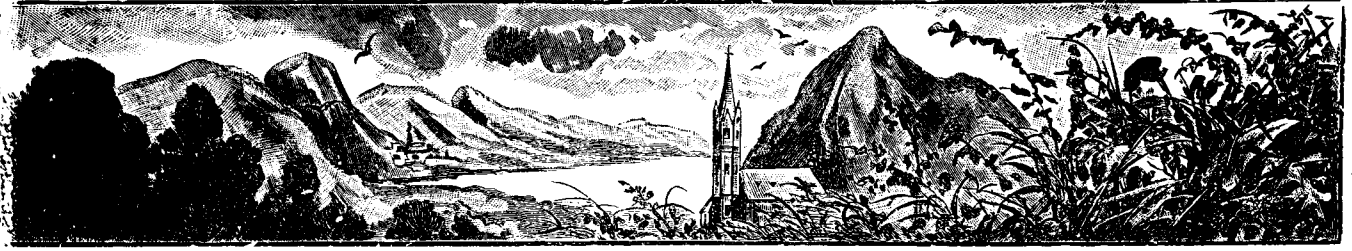
TARTALOM.

	Lap
A) Összefoglalás. Gyarapodás. Tőkevagyon. Évi jövedelem. Felhasználás. Az egyesület akcióképessége. Iskoláink és óvodáink államosítása. Működési sorrend kidolgozása. Önálló alkotásaink köréből. Népkönyvtárak, daloskörök és ifjúsági egyesületek. Érintkezéseink. Képvisetek. Székely-kongresszus. Honi ipari mozgalom. Emke-iparcikkek. Tagok szaporodása. Alapítók. Hagyatékok. Adományok. Elhunytak. Igazgató-választmány. Directorium Szakosztályok és bizottságok. Fiókválasztmányok. Üdvözetek. Kolozsvári bérpalota ügye. Szám- és pénztárvizsgálat. Ügyellátás. Be fejezés.....	
B) Részletezés.	
A) Közgyűlés. I. A folyó 1903. évi közgyűlés meghívója	3
II. Az 1902. évi közgyűlés jegyzőkönyve	4
B) Igazgató-választmány. a) Tisztikar. b) Directorium. c) Választmányi tagok.....	9
C) A vagyon.	
a) Számvizsgálók jelentése. Útastítás a könyvvezetés számára	11
b) Vagyoni állapot 1903. márcz. hó 31-én	12
c) Veszteség- és nyereség-számla 1902. decz. 31-én.....	14
d) Mérlegszámla 1902. decz. 31-én	16
e) Vagyoni állapot 1902. decz. 31-én	18
f) Költségvetés az 1903. jan. 1-én meglevő készvagyon jövedelme alapján.	24
g) Részletezés a költségvetéshez	26
D) Algyógyi gróf Kun Kocsárd székely földmives iskola. Az igazgató jelentése 1902. szept. 21-én az intézet 10-ik évfordulója alkalmából.....	31
E) Székely-kongresszus. Közművelődési, közegészségügyi és emberbaráti szakosztályának az összlésen elfogadott előadói javaslatai	35
F) E. M. K. E. népkönyvtárak, daloskörök és ifjúsági egyesületek	45
G) Fiókválasztmányok	51
H) Honi ipar.	
I. Felhívás Magyarország közönségéhez	60
II. E. M. K. E.-iparcikkek	62
III. Jelentés az Emke-gyujtóról	62
I) Határozati javaslat	64

A)

ÖSSZEFOGLALÁS.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tisztelt Közgyűlés!

A folyó évvel 20-ik életévébe lépő egyesületünk csudálatosképen nem lankad, nem hanyatlik, a minek mértéke, hogy a mult közgyűlés óta is újabb adakozásokból nem kevesebb mint **92.992 K 81 f** folyt be, ennyivel növekedett a törzsvagyon. Nem teljesedett tehát kárörvendő ellenségeink kívánsága, a kik bölcsönket körülállva és minket meg nem értve, rövid idő alatt kimerülést, csufos bukást jósolának, mert — úgy mondák — nemzeti társodalmunk gyöngé és kitartás nélkül való.

És ime, nem hogy hanyatlanánk, de husz évi létezés után is, a mi a divatos áramlatok közt nagy szó, folyton növünk, folyton emelkedünk, a minek oka kétségtelenül a következő két körülményben található :

Egyik az, hogy korán gondoskodtunk egy, a dolgokat rendben tartó és a mozgalmat vezető erős központról; a másik, hogy a közönség érezi, mikép az Emkére szükség van s hogy a komoly bizalmat az egyesület vezetősége megérdemli.

Hozzávéve az iménti gyarapodást, az egyesület törzsvagyonára **(Tőke vagyon.)** ez idő szerint a következő :

1. Bankelhelyezésekben kilencz kolozsvári pénzüintézetnél	
576.108 K 72 f. és hét vidéki pénzüintézetnél 101.892 K 74 f, együtt	678.001 K 46 f
2. Tőzsdei- és magán értékpapirokban — — — —	651.503 K — f
3. Kölcsönökben biztosítva — — — — — — — —	311.890 K 35 f
4. Algyógyi gróf Kun Kocsárd-fele alapítványi birtok értéke, régi becslés szerint — — — — — — — —	443.114 K 90 f
5. Egyéb ingatlanok, u. m. Emke-palota, iskolák és óvók épületei, szászvárosi bérház, magyarkályáni, tövisi és kolozsvári ingatlanok stb, ugyancsak a régi becslés szerint — — — — — —	557.012 K 08 f
6. Kötelezvényileg biztosított várandóságok (tagdíjak) —	92.707 K 24 f
7. Fölszerelések — — — — — — — — — —	7119 K 43 f
8. Készpénzkészlet, posta-takarékpénztár és előlegek —	5617 K 06 f
9. Tárgyalás alatt levő hagyatékok — — — — — — — —	111.234 K 62 f
Összesen — — — — — — — —	2,858.200 K 14 f

Mint látható, az alapvagyon előrelátó és helyes gondoskodással a legkülönbözőbb értékekben, u. m. földbirtokban, házakban, állami és communális kölcsönökben, óvadékképes értékpapirokban és takarékpénztárakban van elhelyezve, mely utóbbiaktól az igazgatóság és felügyelőbizottsági tagok részéről egyetemleges jótállást követelünk. Ez a megosztás kétségen kívül a leghelyesebb, mert a törzsvagyon így a legkevesebb kockázatnak van kitéve, ellenben jövedelmezősége a legbiztosabb.

Haladásunk daczára is azonban elkölthető évi jövedelmünk alig **(Évi jövedelem.)** emelkedett, vagyis az idén is csak **150.436 K 03 f**, minek oka: egyfelől, hogy a kamatláb a pénzpiaczon leszállott, másfelől pedig, hogy sajnos tapaszt-

talatokon okulva, az Igazgató-választmány jónak látta az egyesület pénztökei egy részét kisebb kamatozású, de biztos állampapírokból, vagy más óvadékképes értékpapírokból helyezni el; mert első és főczél a nehezen összehozott törzsvagyonnak az elveszésétől menten kezelése, a mire az Alapszabályok, az alapítványokat és hagyatékokat tevő közönség bizodalma, de a kötelelességérzet, józan gondolkodás és a törvény is köteleznek. Ám akár mennyi legyen az évi jövedelmünk, a fő az, hogy addig terjeszkedjünk, meddig a takarékos és hogy a mi rendelkezésünkre áll, azt jól és okosan használjuk fel.

A felhasználásra nézve eddig az eljárás az volt, hogy az alapelvek le voltak fektetve a Munkaprogrammban, Segélyzőelvekben s az irány meg volt szabva az u. n. Kulturvonalak által. Ezek keretében a fiók választmányok, melyek az egész erdélyi részt áthálazzák, tették meg javaslatukat a segélyezésre nézve s hozzájuk lett áttéve minden más segélykérés, vagy javaslat is, mely egyházi, közigazgatási, kulturális tényezőktől, vagy egyesektől jött be. Ily alapon szavazta meg aztán az Igazgató-választmány a segélyt.

(Felhasználás.)

Képet adni, hogy mily sokféle czímen kellett az egyesületnek a lefolyt közgyűlési évben is elháríthatatlanul megjelenni, s mily áldásos volt, hogy az Emke erre fedezettel rendelkezett, itt közöljük azon segélytétélek és kulturális jellegű kiadások jegyzékét, mely összegeket az Igazgató-választmány a múlt közgyűléstől a jelen közgyűlésig, 12 hónap alatt megszavazott és kiutalt:

1. Algyógyi (Hunyadvm.) gróf Kun Kocsárd székely földmives iskola és árvaház 1902. évi fentartási kiadásai, évi — — — —	42.872 K — f
2. Algyógyi gróf Kun Kocsárd székely földmives iskola 4 Emke-ösztöndíjas székely növendék után — — — — — — — — — —	936 „ — „
3. Algyógyi gróf Kun Kocsárd székely földmives iskola alapítványi erdői után — — — — — — — — — —	50 „ 05 „
4. Alsófehérvármegyében egy iskolára — — — — — — — — — —	10.000 „ — „
5. Abosfalvi (Kisküküllővm.) iskolának — — — — — — — — — —	200 „ — „
6. Alsóilosvai (Szolnok-Dobokavm.) iskola építésre %, évi — — — —	30 „ — „
7. Alsójárai (Torda-Aranyosvm.) Emke-óvó támogatására, évi — — — —	400 „ — „
8. Alsótőöki (Szolnok-Dobokavm.) iskola építésre %, évi — — — —	30 „ — „
9. Aranykúti (Kolozsvm.) Emke-iskola tökebefektetése után 5 %, évi — — — —	575 „ 10 „
10. Aranykúti Emke-iskola nyugdíj illetéke, évi — — — — — —	24 „ — „
11. Aranykúti Emke-iskola fentartására, évi — — — — — — — —	373 „ 38 „
12. Balázsfalvi (Alsó-Fehérvvm.) Emke iskola 2 tanerője után nyugdíjjárulék — — — — — — — — — —	146 „ 30 „
13. Balázsfalvi Emke-óvó tökebefektetése után 5 %, évi — — — —	1.727 „ 52 „
14. Balázsfalvi Emke-óvó óvónői fizetése, évi — — — — — — — —	425 „ — „
15. Balogh Pál „A népfajok Magyarországon“ czimű műve támogatására — — — — — — — — — —	1.500 „ — „
16. Balogh Pál „Erdély fajnégei s a székely-kérdés“ cz. mű tiszteletdíja és nyomtatási költsége — — — — — — — — — —	350 „ — „
17. Balló Mózes abosfalvi róm. kath. tanítónak jutalom — — — — — —	50 „ — „
18. Bárány Nándor romániai születésű magyar tanítójelöltnek képesítő vizsgájára — — — — — — — — — —	50 „ — „
19. Benedekfalvi (Szilágyvm.) iskola építésre — — — — — — — — — —	1.000 „ — „
20. Beszterczei (Besztercze-Naszódvm.) Emke-óvó tökebefektetése után 5 %, évi — — — — — — — — — —	916 „ 51 „
21. Beszterczei Emke-óvó 1902/3. tanévi költségvetési különbözete, évi — — — — — — — — — —	414 „ 97 „
22. Beszterczei Emke-óvó óvónői fizetési többlete és lakbérkülönbözete, évi — — — — — — — — — —	143 „ 20 „
23. Beszterczei magyar iparosok önképző- és segélyzőegyletének — — — — — — — — — —	600 „ — „
24. Beszterczei Székely-Társaságnak az oda vitt székely iparos tanoncok segítségére — — — — — — — — — —	300 „ — „

Átvitel 63.114 K 03 f

	Áthozat	63.114 K 03 f
25. Besztercei áll. iparos tanoncziskolának ifjusági könyvtár létesítésére	102	„ 50 „
26. Beszterce-Naszódvármegyei 5 daloskör vezetőjének jutalom —	250	„ — „
27. Bonczhidai (Kolozsvm.) áll. tanító Lakatos Dénesnek jutalom —	100	„ — „
28. Porbándi (Alsó-Fehérv.) gyermekmenhelyre — — — —	100	„ — „
29. Borszéki (Csikvm.) róm. kath. körlelkésznek a gyergyóbélbori hivek gondozásáért — — — — — — — — — —	200	„ — „
30. Brassói (Brassóvm.) áll. polgári leányiskolában tanuló 3 romániai magyar leány u. n. Kovács Amália, Erdős Vilma és Mátéfy Róza taníttatási költségére — — — — — — — — — —	150	„ — „
31. Brassó-bolgárszegi áll. kisdedóvónak, évi — — — — — — — — — —	400	„ — „
32. Brassói ev. ref. egyházközségnek — — — — — — — — — —	400	„ — „
33. Brassói áll. faipari szakiskolának Adorján Menyhért és Orbán János 2 ösztöndijas székely növendékért — — — — — — — — — —	200	„ — „
34. Buni (Kis-Küküllővm.) lelkész B a r t h a Jánosnak tanításért jutalom	50	„ — „
35. Buni tanító N a g y Sándornak jutalom — — — — — — — — — —	50	„ — „
36. Csikgyimesbükk-rakottyási (Csikvm.) Emke-iskolának, évi — —	600	„ — „
37. Csikgyimesbükk-rakottyási Emke-iskolának nyugdíj illeték, évi —	24	„ — „
38. Csomafáji (Kolozsvm.) ref. tanító fizetéspótlására, évi — — —	100	„ — „
39. Csomafáji (Kolozsvm.) iskola építésre ‰, évi — — — — —	30	„ — „
40. Dénes Dezső keresk. akad. tanulóknak — — — — — — — — — —	84	„ — „
41. Dévai (Hunyadv.) kisdedóvónak — — — — — — — — — —	200	„ — „
42. Dévai (Hunyadv.) áll. főreáltanodához ösztöndíj egy hunyadmegyei tanulóért 1901/2 II-ik fél évi és 1902/3. tanévekre — — — — —	450	„ — „
43. Dobokai (Szolnok-Dobokvm.) iskola építésére — — — — — — — — — —	2.000	„ — „
44. Dobokai ev. ref. egyházközségnek 1902-re — — — — — — — — — —	300	„ — „
45. „Emke“ kiadvány — — — — — — — — — —	700	„ 45 „
46. Emke-iparcikkek gyárvizsgálataiért — — — — — — — — — —	341	„ 50 „
47. Emke-iroda lakbére — — — — — — — — — —	2.300	„ — „
48. Emke-iskolák közvizsgálataiért — — — — — — — — — —	39	„ 42 „
49. Emke-iskola és óvóépületek befektetett tőkei helyreállítására —	5.006	„ 76 „
50. „Erkel Ferencz“ magyar zenemű kiadó szövetkezetnek, Kolozsvárt	100	„ — „
51. Emke-iskolák növendékeinek jutalom-könyvekre — — — — —	111	„ 33 „
52. Évi-jelentés és közgyűlés — — — — — — — — — —	413	„ 68 „
53. Fiókválasztmányoknak 25-‰ költség — — — — — — — — — —	794	„ 24 „
54. Fogarasi (Fogarasm.) kisdedóvónak — — — — — — — — — —	400	„ — „
55. Gillinger János romániai születésű, magyar tanárjelöltnek —	300	„ — „
56. Grünwald Béla szobrára — — — — — — — — — —	100	„ — „
57. Gyergyótölgyesi (Csikvm.) róm. kath. leányiskola tanítónőjének fizetése 1902—1903-ra — — — — — — — — — —	600	„ — „
58. Gyergyótölgyesi róm. kath. körlelkésznek 1902-re — — — — —	300	„ — „
59. Gyertyánffy-féle Eötvös-alapok ‰-ából kitüntető jutalom, évi:		
1. Kolumbán Károly kercedi áll. tanítónak — — — — — 100 K	200	„ — „
2. Sebestyén József besztercei áll. tanítónak — — — — — 100 „	200	„ — „
60. Hadrévi (Torda-Aranyosvm.) iskolaépítésre ‰, évi — — — — —	50	„ — „
61. Hangay Oktáv «Harcz a magyarságért» cz. műve segélyezésére —	100	„ — „
62. Háromszék vármegyei fiúárva- és szeretetháznak «Slójd»-re —	200	„ — „
63. Hátszegi (Hunyadv.) kisdedóvónak — — — — — — — — — —	400	„ — „
64. Hosszúfalusi-fürészmezei (Brassóvm.) ág. h. ev. egyháznak, dologi	500	„ — „
65. Hosszúfalusi-fürészmezei ág. h. ev. egyházközségnek 1902-re —	300	„ — „
66. Hétfalusi (Brassóvm.) ev. ref. körlelkésznek, dologi — —	500	„ — „
Átvitel	82.661	K 91 f

	Áthozat	82.661 K 91 f
67. Hunyad vármegyei 6 gyermekmenhely, u. m Boicza, Haró, Hosdát, Lozsád, Nagyrápolc, Tordos számára	600	,, — „
68. Józseffalvi iskolának tankönyvekért	160	,, 72 „
69. Kajántói (Kolozsvm.) iskolaépítésre ‰, évi	60	,, — „
70. Kegyadományokra 10 esetben	82	,, — „
71. Kissebesi (Kolozsvm.) Emke-iskola tőkebefektetése után 5 ‰, évi	518	,, 40 „
72. Kissebesi Emke-iskola nyugdíj illetéke, évi	24	,, — „
73. Kissebesi Emke-iskola fentartására, évi	741	,, 32 „
74. Kolozsvári Egyetemi Kör Népegyetemének	200	,, — „
75. Kolozsvári Orsz. Történelmi Ereklve-Muzeumnak az iparos ifjuság hazafias vezetése tárgyában tartott felolvasásai költségére	100	,, — „
76. Kolozsvár városi és Kolozsvármegyei 1848/49-iki Honvédeknek a «Veress Ferencz 1848/49-iki honvéd tüzmaster alapítványa» ‰-ából, évi	58	,, 50 „
77. Kolozsvári monostori kerületi róm. kath. népiskola tanulóinak a «Szentistváni Nemes János alapítványa» ‰-ából, évi	200	,, — „
78. Kolozsvári kis- és középkereskedők társulatának lobogójára	25	,, — „
79. Kovács Sándor-féle székely ipari alapból ösztöndíjak :		
1. Istók János szobr. mesterisk. növendéknek	600 K	— f
2. Erdélyi Márton iparműv. isk. növendéknek	300 »	— »
3. Kiss Károly iparműv. isk. növendéknek	300 »	— »
4. Horváth Géza szobr. mesterisk. növendéknek	600 »	— »
5. Sombory Elek siketnéma ötvös tanulónak	100 »	— »
6. Szász István mintarajzisk. növendéknek	789 »	60 »
7. ifj. Székely Károly iparműv. isk. növ.	100 »	— »
80. Kovács Sándor-féle székely ipari alap növelésére végrendelet szerint	2.789	,, 60 „
81. Kovásznai (Háromszékvm) Emke-olvasó egyesületnek és műkedvelő társulatnak	1.544	,, 72 „
82. Könyvkötői munkák	27	,, 19 „
83. Körösi (Háromszékvm.) Emke-dalokör és olvasókörmek felszerelésekre	774	,, 74 „
84. Kösajtó beszerzésére	50	,, — „
85. Kun Kocsárd gróf erdőfalvi erdőrésze vételárából visszatérítés	495	,, 72 „
86. Magyar-iparpártoló táblákra	1.880	,, — „
87. Magyarcsaholyi (Szilágyvm.) iskolaépítésre ‰, évi	200	,, — „
88. Magyaracsaholyi (Szilágyvm.) iskolaépítésre ‰, évi	30	,, — „
88. Magyaracsaholyi (Szilágyvm.) Emke-iskola tőke-befektetése után 5 ‰, évi	263	,, 50 „
89. Magyaracsaholyi Emke-iskola nyugdíj illetéke, évi	24	,, — „
90. Magyaracsaholyi Emke-iskola fentartására, évi	1.171	,, 89 „
91. Magyarókeréki (Kolozsvm.) Emke-iskola tőke befektetése után 5 ‰, évi	436	,, 68 „
92. Magyarókeréki Emke-iskola nyugdíj illetéke, évi	24	,, — „
93. „ „ fentartására, évi	1.183	,, 11 „
94. „ „ 1902—3. tanévi költségvetésének fedezeti különbözete, évi	118	,, 40 „
95. Marosgezsei (Alsó-Fehérvvm.) lévita tanító Kovács István fizetés-pótlására, év	100	,, — „
96. Marosszentannai (Maros-Tordavvm.) iskola építésre ‰, évi	30	,, — „
97. Marosszentkirályi (Alsó-Fehérvvm.) iskola építésre ‰, évi	30	,, — „
98. Mátyás király szobor lelepezésekor koszoru	87	,, — „
99. Medgyesi (Nagy Küküllövm.) ev. ref. papi javadalmazás, évi	200	,, — „
Átvitel	96.892 K	40 „

	Áthozat	96 892 K 40 f
100. Mezőkövesdi (Maros-Tordavm.) tanítónak az özv. Mohainé-féle alapítvány 0/0-a, évi — — — — — — — — — —	30	„ — „
101. Mezőmésesi (Torda-Aranyosvm.) iskolának — — — — —	2.000	„ — „
102. Mezőtóháti (Torda-Aranyosvm.) iskolának — — — — —	60	„ — „
103. Nagyrápolti (Hunyadv.) tanító Király Árpádnak jutalom —	100	„ — „
104. Nagyrápolti munkatanítónőnek — — — — — — — — — —	200	„ — „
105. Nagyszebeni (Szebenvm.) áll. iparos tanoncziskola magyar tanuló növendékeinek — — — — — — — — — —	200	„ — „
106. Népkönyvtárak beszerzésére — — — — — — — — — —	5.000	„ — „
107. Oláhujfalusi (Fogarasm.) ev. ref. papi javadalmazás — —	100	„ — „
108. Ördögmúti (Szilágyvm.) Emke-kisdédóvó fentartására — — —	1.300	„ — „
109. Ördögmúti Emke óvónő, Tóth Lila temetésére — — — — —	100	„ — „
110. Patai (Kolozsvm.) áll. isk. internátusának — — — — — — —	50	„ — „
111. Petrosényi (Hunyadv.) óvodának — — — — — — — — — —	500	„ — „
112. Porumbáki (Fogarasm.) róm. kath. körlelkészetnek — — — —	100	„ — „
113. Posta-portó stb. kiadásokra — — — — — — — — — —	439	„ 03 „
114. Pusztakamarási (Kolozsvm.) körlelkészi lak és iskolaépítésre 0/0, évi — — — — — — — — — —	30	„ — „
115. Récsei (Szilágyvm.) tanító Orosz Miklósnak — — — — — — —	100	„ — „
116. Rendelkezési alap javára — — — — — — — — — —	895	„ 40 „
117. Salamon János »Éljen a király« Emke-induló kiadási költségeiben	100	„ — „
118. Segesvári (Nagy Küküllövm.) Emke-óvó fentartására, évi —	1.576	„ — „
119. Segesvári ev. ref. papnak — — — — — — — — — —	200	„ — „
120. Szakács Jusztin bacsalári községi tanítónak jutalom — —	100	„ — „
121. Szászrégeni (Maros-Tordavm.) iskolaépítésére 0/0, évi — — —	60	„ — „
122. Szászsebesi (Szebenvm.) ev. ref. egyházközségnek az alvinczi ref. lelkész beszolgáltatásáért — — — — — — — — — —	200	„ — „
123. Szászsebesi Emke-daloskör vezetőinek — — — — — — — —	100	„ — „
124. Szászujfalusi (Alsó-Fehérv.) iskolaépítésre 0/0, évi — — —	20	„ — „
125. Szászvárosi (Hunyadv.) Kun-kollegiumhoz 2 ösztöndíj székely Emke növendékekért — — — — — — — — — —	560	„ — „
126. Szászvárosi kisdédóvodának — — — — — — — — — —	400	„ — „
127. Szentmargitai (Szolnok-Dobokavm.) iskolaépítésre 0/0, évi — —	30	„ — „
128. Sepsiszentgyörgyi (Háromszékv.) Székely-Társaságnak —	200	„ — „
129. Székely-kongresszus költségeire — — — — — — — — — —	1.950	„ 61 „
130. Székely kivándorlás ellenes czélokra Direktórium határozatára kitult összegek — — — — — — — — — —	2.705	„ 96 „
131. Székelyudvarhelyi (Udvarhelyvm.) áll. kö- és agyagipari szakiskolának 2 ösztöndíjas Emke-növendékért — — — — — — — —	230	„ — „
132. Szindi (Torda-Aranyosvm.) unit. pap-tanítónak — — — — —	150	„ — „
133. Tag-gyűjtésre kiadások — — — — — — — — — —	682	„ 84 „
134. Úlk András — gróf Kun Kocsárd volt tiszttartója özvegyének kegyadomány — — — — — — — — — —	200	„ — „
135. Uzdiszentpéteri (Kolozsvm.) körlelkészi javadalm. — — — — —	200	„ — „
136. Vajdahunyadi (Hunyadv.) Emke-óvó fentartására, évi — —	1.400	„ — „
137. Vámosudvarhelyi (Kis-Küküllövm.) Emke-iskola tőke befektetése után 50/0, évi — — — — — — — — — —	306	„ — „
138. Vámosudvarhelyi Emke-iskola nyugdíj illetéke, évi — — —	24	„ — „
139. Vámosudvarhelyi Emke-iskola fentartására, évi — — — — —	1.011	„ 16 „
140. Vass János elhunyt alapító ravatalára koszoruért — — — —	14	„ — „
141. Vizszilvási (Szilágyvm.) iskola építésre — — — — — — — —	1 000	„ — „
142. Zalatnai (Alsó-Fehérv.) magyar iparos tanoncziskolának —	200	„ — „
Összesen — — — — —	121.767	K 40 f

A költségvetésbe felvett többi összegből 12.700 K esik a hivatalnokok és tisztviselők fizetésére s 2.300 K a lakbérekre, 885 K 64 f az egyesületi szolgálattal fizetésére, míg a különbözet az egyes épületek fenntartására, adókra, tüzbiztosításra, fűtés-világításra, a még megszavazható segélyekre ment és megy el. A közgyűlési év ezen kimutatása így is talál a polgári év költségvetésével, mely szerint az évi jövedelem felhasználása az 1903. évre így áll:

	Rendkívüli	Rendes	Összesen
1. Algyógyi gróf Kun Kocsárd székely földmives iskolára és székely fiú-árvaházra fordítottak — — — — —	—.—	43118 —	43118.—
2. Hat önálló Emke iskolára — — — — —	450.88	6043.68	6494.56
3. Tizenhárom kiseddóvódára — — — — —	414.97	9584.03	9999.—
4. Nyolcz gyermekmenedékhelyre — — — — —	—.—	700.—	700.—
5. Három szakiskola támogatására — — — — —	—.—	900.—	900.—
6. Tizenkét néptanítói jutalomra és egyszersmindenkorra szóló segélyre — — — — —	2290.—	388.50	2678.50
7. Népiskolákra átmeneti külső bevételek után — —	—.—	800.—	800.—
8. Székely ipari segélyekre és ösztöndíjakra a Kovács Sándor-féle alpból — — — — —	4404.86	568.—	4972.86
9. Huszonnyolcz felekezeti iskolára és papi segélyre	3200.—	1330.—	4530.—
10. Népkönyvtárak, népdalaskörök, újabb Emke-dalok könyv kiadására és ifjusági egyesületek szervezésére	—.—	6000.—	6000.—
11. Diskrét segélyekre a rendelkezési alpból — —	1780.16	—.—	1780.16
12. Vegyes segélyekre és kiadásokra — — — — —	—.—	4946.01	4946.01
13. Kulturális alapok és Emke bérház-alap növelésére közgyűlési határozatok értelmében — — — — —	—.—	3690.39	3690.59
14. Újabb segélyekre év végéig kiosztandólag — —	26787.24	—.—	26787.24
15. Iskolai és óvóépületek, Emke-épületek alaptökéiért	—.—	8154.90	8154.90
16. Bérházak fenntartási költségei — — — — —	—.—	3978.77	3978.77
17. Dologi kiadások — — — — —	—.—	8205.64	8205.64
18. Kezelési költségek, rendes — — — — —	—.—	10200.—	10200.—
19. Tagdíj behajtásokért, új tagok gyűjtéseért, irnok, díjnoki fizetések — — — — —	2500.—	—.—	2500.—
Összesen — —	<u>41828.11</u>	<u>108607.92</u>	<u>150436.03</u>

Ha számba vesszük azonban a fenti kimutatást, kitűnik, hogy a legtöbb segély örökidőkre, vagy legalább évek hosszú sorozatára van megszavazva s így az egyesület újabb akcióképessége meglehetősen megbénítva van. Így, az évi jövedelemnek majdnem egyharmada kizárólag az algyógyi székely földmives iskolára van lekötve, az örökhatározat végakarata szerint; az egyesületi önálló iskolák és óvók közel 20.000 K-t vesznek igénybe évenként; mintegy 5000 K-t tesznek ki a 32 évre, vagy egynél több évre megszavazott egyházi segélyek; kizárólag csak a végrendeletben előírt célra használható fel a Kovács Sándor-féle alapítvány évi 4972 K 86 f jövedelme; hasonlóképen a 2250 K évi kiadást képviselő Gyertyánffy, Nemes János, Veres Ferencz-féle alapítványok és a rendelkezési alap; ezután jönnek a több évre megszavazott másnemű segélyek, a fenntartási kiadások stb. S így nem csoda, ha pl. a folyó évre az ápr. 15-iki Igazgató-választmányi ülésen év végéig már csak **26.787 K 27 f** állott rendelkezésre, minek jelentékeny része újabb kulturális segélyekre már meg is szavaztatott. Ugy, hogy körültekintő gondnal és takarékossgal ügyelnünk kell, nehogy év végéig váratlanul közbejövő fontosabb kérdések gyámolításánál megakadjunk, a mi még eddig nem fordult elő: de vigyáznunk kell, hogy elő se fordulhasson.

(Az egyesület akcióképessége.)

Csak természetes tehát, ha az egyesület a járadék-segélyek (Iskoláink és óvodáink államosítása.) lehető megszüntetésére törekszik s ha a múlt évi közgyűlés határozatához képest is előterjesztéssel fordultunk a kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter urhoz, hogy igen előnyös feltételek mellett önálló iskoláinkat és óvodáinkat, melyeket a legkiválóbb pontokon és a legjobb karban építettünk, vegye át s ez által az egyesület akcióképességét legalább részben mozdítsa elő. Az átvétel és a reduciók által szándékunk ugyancsak a múlt közgyűlés értelmében a községek iskolaépítő terhein könnyíteni, miután tudvalevőleg az áll. iskolák létesítésének ez a legfőbb akadály. Ez irányt, mint a fenti segélyző kimutatásból kitetszik, már meg is kezdtük s a múlt közgyűlés óta 16 000 K-t szavaztunk meg és illetve folyósítottunk ily célra. A felajánlott iskolák és óvók államosítását a miniszter a jövő évre helyezte kilátásba.

Addig is előkészíteni az egyesület új akcióját, e célból a kir. (Működési sorrend kidolgozása.) tanfelügyelők és más tényezők kikérdezésével összegyűjtöttük az erdélyi rész iskoláztatási viszonyainak hű képét; B a l o g h Pállal a kiváló íróval és publicistával feldolgoztattuk »Erdély fajnépei s a Székely-kérdés« czimmal az ő nagy munkája alapján* az erdélyi rész kulturális utvonalaival és kapcsolataival s ugy a jelzett nagy munka térképei alapján, mint különösen M e r z a Lajos kir. tanácsos. főpénztárosunk fáradozásával és áldozatkészségével elkészültek a különböző irányító térképeink, melyek közül a M e r z a Lajos-féle színes jelzésekkel tünteti fel ugy a lakossági, mint iskoláztatási viszonyokat, ugy, hogy jövőre a már megállapított M u n k a p r o g r a m m o n és S e g é l y z ő e l v e k e n kívül teljes M ű k ö d é s i s o r r e n d i s fog előttünk állani: csak a nemzet áldozatkészsége és támogatása el ne hagyjon.

Ujabb Emke-intézményül, daczára az önálló alkotások meg- (Az önálló alkotások köréből.) szüntetésére határozatának, kiemelhetjük mégis a b a l á z s f a l v i k i s d e d ó v ó d á t, melyet az előbbi Emke-iskola épületében a jelen tanévvel nyitottunk meg, egyelőre egy tanerővel. Az állam Balázsfalván áll. iskolát létesítvén, így az ottani Emke-iskolát beszüntetni s a kisdédóvodát beállítani lehetett. Ez, és az említett öt iskolaépítés segélyezése, köztük Alsó-Fehér vármegyében egy 10.000 K-val, a nagyobb ilynemű segélyeink. A többi kulturális járadék-kiadás, vagy egyszersmindenkorra szóló segély 146 tételben.

Végrendelet kötelezvé az egyesület legnagyobb alkotása az algyógyi gróf Kun Kocsárd székely földmives iskoláról minden évben külön jelentést tenni, kiemeljük, hogy ez intézet — Erdélyben az egyetlen magyar földmives iskola — a múlt szept. hóban töltötte be fennállása 10-dik esztendejét. Ez idő alatt beiratkozott 192, végzett 142 tanuló. Ezek nagyobb része az igazgatóság közvetítésével egyes földbirtokosoknál helyeztetett el, mint ispán, felügyelő, munkavezető, gazda. Saját ősi földjét alig műveli egy-kettő. Az intézetben tartatott n é p t a n i t ó k r é s z é r e az 1896. évtől hét gazdasági tanfolyam, melyen összesen 167 néptanító, köztük egy tanítónő is vett részt. Az 1899. évtől tartatott a k i s g a z d á k számára hat téli iskola, melyen 102-en vettek részt. Az iskolát az 1897. évtől kezdve meglátogatta 2146 v e n d é g. Az intézet kötelékébe a sepsiszentgyörgyi árva- és szeretetházból az 1900. évtől felvétellett 20 székely árva. A tanszemélyzetet illetőleg az intézetben volt a tíz év alatt egy igazgató; a rendszeresített egy, később két segédtanítói álláson megfordult a tíz év alatt nyolcz segédtanító; kertésztanító öt váltakozott; az ideiglenes ösztöndíjas gazdasági segéd állásra tizennégy gazdasági segéd osztatott be; gazdasági kiképezést nyert három ösztöndíjas néptanító. Az intézet vagyonértéke 355.975 K 33 f; ehez a gróf Kun Kocsárd birtokalapítvány értéke régebbi becslés szerint 500.000 K, együtt 855.975 K 33 f. Az alapítványi birtok művelési ágak szerint: 355 k. h. szántó, 55 h. rét, 15 h. szőlő, 67 h. kert és belsőség, 782 h. erdő, 468 h. legelő, 10 h. terméketlen; együtt 1755 h. 414 □-öl. Kegyeletes szép szokás az intézetnél, hogy az algyógyi székely földmives iskola és a szomszédos szászváros ref. Kun-kollégium növendékei és tanári

* A népfajok Magyarországon. Irta B a l o g h Pál. Budapest. 1903. Megjelent a kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter segélyével. Megrendelhető a szerzőnél: Budapest, VII. Damjanich-utca 46.

kara minden évben május 5-én Kocsárd napján meglátogatják a másik intézetet s ez alkalommal felújítják a nagy gróf emlékezetét. Algyógyon mindannyiszor a sirját is megkoszorozzák. Algyógyon a halhatatlan emlékű alapító születésházában ereklye-muzeum rendeztetett be.

Egyéb Emke-intézményeink fejlesztéséről az idén is fokozatosan gondoskodtunk s iskoláinkat és óvodáinkat a közvizsgálatok alkalmával rendszeresen látogattuk.

A magyar közoktatásügyi, illetve népnevelésügyi politikának is egyik óhajta lévén, hogy a különböző társadalmi tényezők az u. n. kulturális segéd intézmények, u. m. népkönyvtárak, daloskörök, ifjúsági egyesületek stb. létesítése körül buzgólkodjanak: ezért ily czímen 6000 K-át vettünk fel az idénre a költségvetésbe. Irodalmi szakosztályunk a népkönyvtárak könyvjegyzékét revidiálta s 400 K-át ér jelenleg egy népkönyvtár, melyet az Emke ad. A Muzeumok- és könyvtárak orsz. bizottsága a múlt évben 3600 K, az idén is ugyanannyi segílyt hozott a kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternél javaslatba. A különböző falusi egyesületek egyszerűsítése és egységesítése céljából megkezdtük egy Alapszabály-minta kidolgozását. A 2 és 3. szólamu, valamint a 4 szólamu vegyes karra irt Emke daloskönyvnek 15.000 példányban kiadása után, az idén ugyancsak Deák Gerő szászvárosi főgymn. tanár szerkesztésében munkába vettük a 4 szólamu férfikarra irt Emke-daloskönyv kiadását is, s a könyv ugyancsak a Lampel-czégnél 4000 példányban még az idén megjelenik. Az Emke-népkönyvtárak, daloskörök és ifjúsági egyesületek száma különben ez idő szerint: népkönyvtár 165, előjegyezve 37, daloskör 96, ifjúsági egyesület 27, együtt 325. Itt említjük meg, hogy Salamon János cs. és kir. udvari zeneművész, a bécsi udvari opera magán hegedűse, »Éljen a király« czímen Emke-indulót irt és adott ki, melyet ugy Bécsben, mint Kolozsvárt a katonai zenekarok mindenfelé játszanak. Karczagon a nyár folyamán egy székely-estély és bazar rendezése szándékoltatván, felkérésre a Magyar Nemzeti Muzeum Vikár-féle eredeti phonograph-felvételeiből több székely dalt lemásoltattunk s karra írás végett átadtuk Deák Gerő szászvárosi tanárnak. Nevezett rendezőséget székely iparczikkek, költemények stb. tárgyában is tájékoztattuk.

(Népkönyvtárak,
daloskörök és
ifjúsági egye-
sületek.)

Az Emke közvetett működéséhez tartozik az a számos előterjesztés, javaslat stb., melyeket az u. n. è c l a i r e u r s z o l g á l a t érdekeiben az egyes tárca-miniszterekhez, az egyházi főhatóságokhoz stb. teszünk. Ily czímen évente majdnem mindenik tárca-miniszterrel többször van dolgunk, legtöbbször a dolog természeténél fogva a kir. vallás- és közoktatásügyi, földmivelésügyi és kereskedelemügyi miniszterekkel. A kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter figyelmébe ajánlottuk az idén a kézdivásárhelyi polg. leányiskola, a marosvásárhelyi áll. iskola és a gyergyóbékási áll. iskola létesítésének ügyét; a kir. földmivelésügyi miniszter figyelmébe a kolozsvári áll. felsőbb gazdasági tanintézet nagyfontosságú kérdését stb. A magyar egyházi főhatóságokkal érintkezésünk és levelezésünk majdnem szakadatlan.

(Érintkezéseink.)

Képviselttük magunkat: a kolozsvári Mátyás király-szobor leleplezési ünnepén. lobogónk alatt a jelentkező tagok által. „Nemzeti nagyságunk dicső királyának“ felirattal koszorút helyezvén a talpazatára. A zilahi Wesselényi-szobor ünnepén Dobál Antal választmányi tag által, miután 200 K-val járultunk a szobor költségéhez. Hasonlóképen képviselttük magunkat a Magyar Nemzeti Muzeum fennállásának 100 éves ünnepén; a Muzeumok és könyvtárak orsz. szövetsége alakuló közgyűlésén, mely alkalommal a szövetségbe is beléptünk; végül pedig megbizottunk, Barthá Miklós alelnök által vettünk részt a „Nemzeti Irodalmi Szövetség“ előkészítő eddigi ülésein, kifejezván, hogy bizonyos feltételek mellett a szövetséget anyagilag is készek vagyunk támogatni. A kisebb képviseleteket és ünnepélyeket nem említjük, ellenben kiemeljük, hogy a szászvárosi Kun-kollegiummal és Hunyadvármegyével egyetértőleg készítettük elő, a költségekhez is hozzájárulván, a gróf Kun Kocsárd szászvárosi lakóházának f. évi jun. 3-án, mint a halhatatlan emlékű nagy gróf születése 100-ik évforduló napján, emléktáblával való megjelölése ügyét és ünnepét. Tekintettel a kegyeletre, melylyel az Emke Kun

(Képviseletek.)

Kocsárd gróf emléke iránt soha meg nem szünő hálával viseltetik: szükségesnek tartottuk, hogy az ünnepély a jun. 2-án Nagyenyeden tartandó jelen XIX. rendes közgyűlésünkkel kapcsolatba hozassék és folytatólag tartassék meg.

Szép sikerrel végződött a múlt évi aug. hó 28—30. napjain **(Székely-kongresszus.)** Csiktusnádon megtartott Székely-kongresszus is, melyen egyesületünk az öt szakosztály egyikét, a Közmuvelődési, egészségügyi és emberbaráti szakosztályt képviselte: 18 előadóval, kik a közoktatás és népnevelésügy összes teendőit a Székelyföldön felölelték, kezdve a valláserkölcsei életen és végezve az orvosrendőri teendőkön s nem feledkezve meg a katonai szakoktatásról, valamint az árvaügyről, cselédkutatásról és a falusi egyesületi élet fejlesztése kérdéseiről sem. Az előadók neveit, valamint tárgyaikat, úgy mint a kongresszus szervezeti szabályzatát stb. részletesen közöltük múlt évi jelentésünkben s az Emke szakosztálya elfogadott határozati javaslatait jelen évi jelentésünkben közöljük. A kongresszus egész lefolyásáról és határozatairól 696 oldalos napló jelent meg különben a kir. földművelésügyi miniszter támogatásával s ez egyszersmind a Székely-kérdés törzskönyvét is képezi. A kongresszusra egyesületünknek 1950 K 61 f kiadása volt.

Jelentékeny működést fejtettünk ki a **(Honi ipari mozgalom.)** Honi ipari mozgalom tárgyában is azon gyakorlati indítvány kapcsán, melyet Fekete Gábor kir. ítélőtáblai elnök, választmányi tagunk tett, hogy t. i. a honiipari cikkek tartására első sorban a hazafias kereskedő osztály szorgalmaztassék s mely indítványt megfelelő lelkes felhívás kapcsán 3000 példányban küldtük szét a testvéregyesületekhez, fiókokhoz, a magyar lapokhoz, a kereskedelmi- és iparkamarákhoz, az erdélyi tanfelügyelőkhez, magyar egyházi főhatóságokhoz, az erdélyi iskolákhoz és óvodákhoz, valamint a kereskedőkhöz. Ugyanezt az indítványt a Kolozsvári Nemzeti Kaszinó megküldte az ország összes kaszinóhoz s hasonlóképen Kolozsvár sz. kir. törvényhatósága pártolási végett az összes megyei és városi törvényhatóságokhoz. A végrehajtás rendén megbecsülhetetlen szolgálatot tett az Emkének a hazafias napi sajtó, első sorban a kolozsvári, mely állandóan felszinen tartá s tartja most is a kérdést. Az erdélyi nagyobb kereskedések számára „Pártoljuk a magyar ipart“ czimvel 500 db csinos táblácskát készítettünk s ezeket azzal a felhívással küldjük szét, hogy az üzletekben a táblácskák alá állandóan írják ki, mely honi ipari cikkek tartanak? A kolozsvári kereskedelmi- és iparkamarát arra kértük fel, hasson oda, hogy Kolozsvárt is kizárólag honi iparcikkekkel egy üzlet létesüljön, úgy a mint az Budapesten létrejött. Fáradoztunk az erdélyi részben a „Magyar gyáriparosok orsz. szövetsége“ számára egy fiók alakításán s ide vonatkozó munkánk eredményét áttettük a nevezett szövetség elnökségéhez. Az Emke védelme alatt munkált az idén is az Erdélyi iparpártoló szövetség, mely mozgalmat indított többek közt a „védjegyek“ kötelező alkalmazása tárgyában is, azonban a szabadkereskedelem és ipari érdekek szempontjából épen az érdekelt köröknél nem talált az indítvány kellő pártolásra.

Az **(Emke-iparcikk.)** Emke-iparcikkek a múlt közgyűlés óta 8228 K 98 f-t jövedelmeztek, mely összeg szintén a székely ipari alaphoz csatoltatott. Befolyt pedig: Emke-gyűjtő után 3067 K 63 f, Emke-levélpapír után 2500 K 90 f, Emke-rizskeményítő után 1719 K 43 f, Emke-padlófényezőmáz után 315 K 90 f, Emke-gyertya és szappan után 264 K 81 f, Emke-pamutvászon és fonal után 131 K 13 f, Emkétenta és pecsétviasz után 108 K 33 f, Emke-szivarkahüvely és szivarkapapír után 75 K 79 f; áthozat 45 K 6 f. A temesvári gyűjtőgyár Emke-gyűjtője ellen az osztrák kartellisták irtó háborút indítottak, áron alól szállítva Magyarországra a gyűjtőt. Reméljük azonban, hogy a magyar nemzet öntudatossága és áldozatkészsége útjába fog állani ennek az orvtámadásnak, mely uttörő iparcikkünk ellen foly, hogy esetleges elvérzése után annál inkább felemeljék az árakat s általán a honi ipari mozgalmon diadalmaskodjanak. A folyó évben engedélyt adtunk a Rigler-gyárnak Emke-irópapírnak is forgalomba hozatalára. Az engedélyezett Emke-iparcikkek gyárait rendszeresen ellenőriztük.

Átérve már most az anyági és szervezeti kérdésekre, minde-
nek előtt kiemeljük, hogy a tagok száma: 78 örökös, 2053 alapító,
6878 régi rendes, 1767 új Alapszabályok szerinti rendes, 1688 pártoló.
együtt: 12266 Szaporodás a múlt közgyűlésihez képest: 173. Belépett a lefolyt közgyűlési
évben 18 alapító és 239 új-Alapszabályok szerinti rendes tag; ciklusát ujtotta a régi
Alapszabályok szerinti tagok közül 443 rendes és 147 pártoló. Az újonnan belépett ala-
pító tagok kötelezettsége 5230 K, a rendeseké 9560 K. Az új Alapszabályok szerinti kötele-
zettségbe a régi tagok közül 50-en léptek át. Náná s y Géza az „Adriai“ biztosító társulat
felügyelő-kárbeeslője egymaga 106 új tagot és számos adományt gyűjtött.

(Tagok szaporodása.)

Új alapítók: ifj. B i r ó Sándor belügyminiszteri fogalmazó, fő-
ispáni titkár, Brassó; F e r e n c z y Sándor földbirtokos, Jászárokszál-
lás; K a c s k o v i c s Géza földbirtokos, orsz. képviselő, Ráczőrs; K e n e s s e y Béla
ref. egyházkerületi főjegyző, theologiai igazgató, Kolozsvár; S t r a e t z Hermann gyáros,
Megyesfalva; S z e m z ö Gyula nagybirtokos, Zombor; és „Egy Balázsfalvi“ ismeretlen:
200—200 K-val. Az alapítók között gróf A p p o n y i Albert, a képviselőház elnöke s az
egyesület örökös tiszteleti tagja, immár a X-ik évi részlettel, S z e n t e s és K a r c z a g
városok közönsége pedig a XVI., illetve a IX-ik évi részlettel szerepelnek. A Munkácsy
Mihály festőművész nevében létesített alapítványhoz ez évben az alapító tagok okmánya
után 200 K csatoltatott, melylyel az alap összege 800 K-ra emelkedett. A dési áll. polg.
fiúiskola megszűnével, annak tanári kara a fiúiskola szegény tanulói segélyezésére gyűj-
tött 2000 K alapítványt további kezelés végett az Emkének adta, míg Désen egy közép-
ipari, kereskedelmi, vagy gazdasági iskola létesül. Ellenben egyesületünk alapító oklevelet
állított ki a kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek az átadott brassói három Emke-
ővő javára egyesületünknel kezelt N a g y István féle 4000 K-ás és B e t h l e n András
gróf féle 1000 K-ás alapítványokról.

(Alapítók)

Utolsó leheletükkel is végrendeletileg emlékeztek meg az
egyesület magasztos céljairól: S i m a y Salamon (meghalt 1890. jan. 30-án Kékesen) 200 K; özv. id. gr. S o m s i c h Imréné—szül. Sisko-
vics Mária (meghalt 1902. május 31-ikén Mikén) 2000 K; F u c h s Nándor (meghalt
1902. nov. 18-án Budapesten) 2000 K; Özv. F a r k a s Dávidné—szül. Füzik Mária
(meghalt Zalaegerszegen); dr. G e b h a r d t József és P o n g r á c z Gyula. A három
utóbbi hagyatékra vonatkozólag még közelebbi adataink nincsenek. Hagyatékban a múlt
közgyűlés óta befolyt: F e r e n c z y László magánzótól (meghalt 1902. ápr. 30 Buda-
pesten) 16825 K; B e c z e Imre (meghalt 1902. jun. 21. Ujpesten) és S i m o n y i Dá-
niel után (meghalt 1901. márcz. 18. Csöszön. Fehérvm.) 1000—1000 K; K u n e w a l-
d e r L. M. és F. M. testvérek után (meghalt 1901. február 16. Budapesten) 400 K;
N e d o r o s z t é k János városi polgár. 1848/49-iki honvéd (meghalt 1900. május 28.
Kolozsvárt) hagyatékában 200 K és V a s s János 200 K-s alapítványa növelésére, mint
az életében temetési költségekre letett összeg 30 K. Tíz évi nem tőlünk függő perleke-
dés után az idén végre befejeztetett O r b á n Balázs három hagyatéki ügyének tárgyalása
is, mely ügyben G y a r m a t h y Ferencz ügyvéd képviselt. Az átvétel most van folya-
matban. Hasonlóképen megítéltetett a B u d a i Pál († 1898. Zentán) féle hagyaték is,
melyet 3729 K 40 f értékben az Orsz. honvédmennházzal együtt örököltünk. Az átvétel itt
is most van folyamatban.

(Hagyatékok.)

Az egyesület iránt nem szűnt érdeklődés jeleképpen soroljuk
fel a nagyszámu adományok sorából a következő tételeket: Egye-
s ü l t B u d a p e s t i F ő v á r o s i T a k a r é k p é n z t á r, alapító tag,
mint 1895-től minden évben, ez uttal is külön adomány 100 K; H o r v á t h Kálmán
kolozsvári kir. ítélő táblai bíró, 37 K bárczakönyvi gyűjtésének 100 K-ra kiegészítéseül
63 K.; S z e g e d - C s o n g r á d i T a k a r é k p é n z t á r 50 K; dr. S z l e z á k Lajos
ujvidéki ügyvéd, „egy peres ügyből kifolyólag egyik ügyfele megbízásából“ 50 K; B a j a i
T a k a r é k p é n z t á r rendes tagságán kívül, mint 1894. óta minden évben 40 K; a
budapesti „Tóth“ féle asztaltársaság birság pénzei s azok kamatai czimen többek meg-

(Adományok.)

bizásaiból dr. B e n e Ödön ügyvéd, 38 K 35 f; debreczeni »István gőzmalom« ez évre is 25 K; F e h é r Károly a budapesti Haas Fülöp és fiai cég főhivatalnok »egy perben részére megítélt szakértői díjban« 25 K; Ö c s ö d község, mint 1888. óta minden évben 20 K; „egy 1901. évi lindewiesei magyar asztaltársaság hazafias célra szánt adománya“ 18 K 67 f; M o c s i járás főszolgabírája „egy közigazgatási ügyből kifolyólag“ 15 K; A n t a l f f y Lajos ny. ezredes Bécs, 1902. márczius hó óta negyedévenként 4—4 K; ifj. M á n d i t s Sándor budapesti festékkereskedőnek Gergely Kálmán kolozsvári kereskemsterrel szemben fennállott követelésében 13 K; V e r e s p a t a k i m. kir. bányá-üzemvezetőség „1902. évben befolyt bányalátogatási díjakból“ 12 K 88 f; G a á l Elek magyarkályáni földbirtokos a részére „egy kihágási eljárás folyamán megítélt kártérítési összeg fejében“ 6 K; C s o n g o r György budapesti felső kereskedelmi iskolai tanár „a részére tanuzási díjul megítélt és felvett járandósága fejében“ 5 K; F i l i p o v i c s Sándor pancsovai felső kereskedelmi isk. tanár „elvesztett fogadásából kifolyólag“ 2 K. Perselygyűjtésben az ország különböző pontjairól beérkezett számos kisebb összeg mellett a Hajdúmegyei és Debreczen városi Emke-választmány 240 K 25 f-t küldött be; W a s s e r m a n n Mór, a budapesti Emke-kávéház tulajdonosa évi 50 K-val gyarapított alapítványa mellett „a kávéházi telephon használatából befolyt díjakban 59 K 50 f-nyi küldeményt juttatott most is az egyesület pénztárába. Ezekon kívül még sok kisebb-nagyobb perselygyűjtés és adomány.

Alapítóink és buzgóbb Emke tagjaink közül e l h u n y t a k a (Elhunytak.)
mult közgyűlés óta: B a r t ó k Lajos a »Petőfi-társaság« alelnöke; báró B á n t f y Dánielné, szül. léczfalvi G y á r f á s Anna, Kolozsvárt; B e n i g n i Sámuel nagyiparos, Kolozsvárt; B o g d á n f f f y Lajos ügyvéd, Tordán; magyar-gyerőmonostori báró K e m é n y Béla földbirtokos, az udvarhelyi ev. ref. egyházmegye főgondnoka, Szentersébeten; E n d s t r a s s e r Benedek építőmester, az Emke-palota tervező-építője, Kolozsvárt; R e i l Dániel szabómester, Kolozsvárt; S z a l á n c y Lőrincz birtokos, Fugadon; makfalvi V a s s János Kolozsvárt. Utóbbi alapító tagunk, mint 1848—49-és honvéd élete végső éveiben a kolozsvári »Erzsébet« aggménháznak volt tagja s mint ilyen, tett megtakarított filléreiből egyesületünknek a maga és elhunyt fivére nevére kétszer 200 K-ás alapítványt. Halálos ágyán az Emkét kérte fel temetése eszközzésére, a mit az egyesület szomorú jelentés kiadásával teljesített is; de a temetésre hagyott összeget alapítványához csatoltuk. Sirjának rendbe hozásáról gondoskodtunk. A rendes tagok sorából elhunytak: krivinai L o n o v i c s József Csanádvármegye főispánja; N a g y Sándor Fogarasmegyei árvaszéki elnök s az Emke ottani fiókválasztmányának hosszú időn át buzgó pénztárosa, Fogarason; V o i t h Miklós ügyvéd, az Emke szamosujvári választmányának kezdettől fogva buzgó elnöke és buzgó gyűjtőnk, Szamosujvárt. Mindez esetekben az Igazgató-választmány részvételének megfelelő kifejezéséről gondoskodott. Elhunyt a f. évben T ó t h Lilla ördögkúti Emke-óvónő is, kinek temetéséről szintén az egyesület gondoskodott.

A I g a z g a t ó - v á l a s z t m á n y a mult közgyűlés óta tartott 12 ülést, melyen 215 fő- és 131 alhatározat, együtt 346 határozat (Igazgató-választmány.)
hozott. Igazgató-választmány üléseit látogatták: K u u n Géza gróf, dr., v. b. t. t., tiszteletbeli elnök; B é l d i Ákos gróf, elnök, K o r n i s Viktor gróf és T e l e k i Domokos gróf, alelnökök; H a l l e r Károly dr., min. tanácsos, tiszteleti tag; S á n d o r József t. alelnök-főtítkár; M e r z a Lajos kir. tanácsos, főpénztáros; B a l o g h Károly ref. főgymn. tanár; C s e r n á t o n i Gyula dr., kir. tanfelügyelő; F e k e t e - N a g y Béla városi tanácsos és N a g y Károly ref. theol. tanár, jegyzők; S z e k u l a Ákos vezérfelügyelő, ellenőr; G a j z á g ó Manó ügyvéd, jogtanácsos; G y á r f á s Benedek jószágigazgató és S á r k á n y Lajos dr. ref. főgymn. tanár, számvizsgálók; B i r ó Béla apátkanonok, B a r t ó k György ref. püspök, B e n k ő Mihály bankigazgató, B é l d i Kálmán gróf, földbirtokos (Báld), D e á k Albert dr., ügyvéd, D. D e á k József birtokos, D e á k Lajos kir. tanácsos, kir. tanfelügyelő (Marosvásárhely), D e á k y Albert ügyvéd, D o b á l Antal ügyvéd, a kolozsvári ügyvédi kamara elnöke, báró F e i l i t z s c h Arthur cs. és kir. kamarás, orsz. képvis., F e k e t e Gábor kir. táblai elnök, F e r e n c z József unitárius

püspök, Gáspár János ny. megyei főjegyző (Nagyenyed), Gidófalvy István dr., kir. közjegyző, Hory Béla megyei árvaszéki elnök, Hevesi József műasztalos, Jósika Lajos báró, földbirtokos (Branyicska), Kozma Ferencz kir. tanácsos, kir. tanfelügyelő, Kuszkó István szerkesztő, Lendvay E. János bankigazgató, Leszai Ferencz kir. tanácsos. földbirtokos (Magyargorbó), Merza Gyula birtokos, Nagy Sándor gyógyszerész (Marosvásárhely), Pál István apátkanonok, Polcz Rezső ügyvéd, Gy. Sipos Károly birtokos. Szabó Sámuel ny. ref. főgymn. tanár. Szvacsina Géza kir. tanácsos, polgármester, Sztérynyi Sándor dr., min. fogalmazó, Török István dr., ref. főgymn. igazgató, Varró László dr., polgármester (Nagyenyed), Vuchetich Sándor kir. posta- és távirda igazgató, Weisz József dr. ügyvéd. Ugy az Igazgató-választmány, mint a Directorium ülésén állandóan Béli Ákos gróf elnökölt.

A Directorium tartott szintén 12 ülést és hozott 312 fő- és (Directorium) 109 alhatározatot, együtt 421-et. A Directorium tagjai a tisztikaron kívül: Biró Béla apátkanonok, Deák Albert ügyvéd és báró Feilitzsch Arthur cs. és kir. kamarás, orsz. képv. Rendes előadó a főtitkár, pénzügyi előadó a főpénztáros, jogügyi előadók az egyesületi ügyész és felkért jogtanácsosok. A jegyzők minden esetben buzgón vettek részt ugy az Igazgató-választmányban, mint a Directoriumban.

A szakosztályok közül tevékenyen munkált az Irodalmi, Szabó Sámuel elnöklete alatt; összejött továbbá f. évi április hó 11-én a (Szakosztályok és bizottság) segélyző-bizottság Kozma Ferencz kir. tanácsos, tanfelügyelő elnöklete alatt. Utóbbi bizottság felfrissítését mondta ki az Igazgató választmány. Az algyógyi székely földműves iskola ellenőrző bizottsága tagjai voltak: Leszai Ferencz kir. tanácsos, földbirtokos; Polcz Rezső városi t. ügyész és Sándor József.

Fiókválasztmányaink közül, melyek száma az eddigi, (Fiókválasztmányok) u. m. 1 székesfővárosi, 2 alföldi, 16 megyei, 7 városi és 34 vidéki, összesen 60, a mult közgyűlés óta több alakult ujjá. Igy f. évi okt. 12-én Bauszner Guidó főispán elnöklete alatt a Fogarasmegyei; mult évi febr. 23-án Hollak Arthur főispán elnöklete alatt az Udvarhelymegyei. Megtörténtek az előkészületek a Hunyadvármegyei választmány ujjáalakítására, miután elnöke gróf Bethlen Miklós volt főispán elhunyt; a Nagy-Küküllővármegyei választmány ujjáalakítására Csató Gábor alispánt kértük fel. F. évi április 19-én tartotta tisztújító közgyűlését a Besztercze-Naszódvármegyei választmány, egyike a legbuzgóbbaknak. Maros-Tordavármegyei Maros-Vásárhely sz. kir. városi választmányunk maga is 3896 K 97 f saját vagyonnal rendelkezik, melynek jövedelméből maga is segélyeket ad. A fiókválasztmányok 46 esetben 2329 K 87 f tagdíjt terjesztettek be ez évben, levonván az Alapszabályszerűleg őket megillető 25%-nyi járandóságot, a Gyulafehérvár városi és az Óradnai fiókkör kivételével. Ezen összegben a Maros-Tordavármegyei és Marosvásárhely sz. kir. városi választmány 533 K 97 f, Gyulafehérvár városi választmány 356 K, Szebenvármegyei választmány 266 K, Hajdumegyei és Debreczen sz. kir. városi választmány 246 K 40 f és a Torda-Aranyosmegyei választmány 179 K 50 f összeggel szerepeltek. Saját 25%-ából több fiók osztott ki kisebb segélyeket; így a Besztercze-Naszódvármegyei a beszterczei Emke-óvodának, az Ált. tanítóegyesületnek, a beszterczei Székely-társaságnak 30—30 K-t stb.

Üdvözölte az egyesület: Pótsa József v. b. t. t., Három- (Üdvözletek) székvármegye főispánját és ottani megyei választmányunk elnökét főispáni 25 éves jubileuma alkalmából; dr. Csernátoni Gyula Besztercze-Naszódvármegye kir. tanfelügyelőjét és Emke-jegyzőt 20 éves tanügyi működésére rendezett ünnep alkalmából; Barcsay Kálmán Hunyadvármegye főispánját főispáni széke elfoglalásakor; és Rákosi Jenő választmányi tagunkat főrendiházi taggá történt kineveztetése alkalmából.

Az egyesület kolozsvári bérpalotájára nézve, mely 1906-ig a (Kolozsvári bérpalota ügye) M. Á. V. erdélyi üzletvezetőségének van bérbeadva, a bérlő államvasut a szerződés leendő megújítása tárgyában kérdést intézett, kilátásba helyezvén, hogy esetleg építeni fognak. A válaszra egy bizottság küldetett ki, mely számba fogja venni a befektetett tőkét, az épület értékét, a beállott adózási stb. viszo-

nyokat s egy méltányos és igazságos javaslatot fognak tenni a további bérletre nézve, elkészülve arra is, hogy szükség esetén az épületet, melyet különben a M. Á. V.-nak kívánságára s az általuk előterjesztett tervek szerint építettünk, megfelelőleg értékesítsük. A kiküldött bizottság tagjai Deák Albert ügyvéd, directoriumi tag elnöklete alatt, Decezeni Balázs városi főmérnök, Ferenczy Árpád városi hivatalnok, Sándor József t. alelnök-főtítkár, Merza Lajos főpénztáros és Beregszászy László főkönyvvezető.

Szám- és pénztárvizsgálat tartatott 1903. évi ápr. hó 2-án, dr. Sárkány Lajos ref. főgymn. tanár, erdélyi ev. ref. egyházkerületi tanügyi előadó és Gyárfás Benedek jószágigazgató, mint számvizsgáló bizottsági tagok által. Mindent rendben találtak s ezt a zárszámadásokra vezetett záradékkal, valamint a közgyűléshez intézett külön jelentéssel igazolják. Ez alapon Merza Lajos kir. tanácsos, főpénztáros és Szekula Ákos ellenőr számára a felmentvény megadását javasolják.

(Szám- és pénztárvizsgálat.)

Az ügyellátást illetőleg: iktatóra érkezett a mult közgyűlés óta: szellemi ügydarab 1263, anyagi 401, együtt 1664 drb. Kiadatott szellemi 975, anyagi 441, együtt 1416 ügydarab. Iktattatott és kiadatott összesen 3080 önálló ügydarab. Postára adatott: vidékre 23.050, helyben kézbesítve 810, csomag 235, együtt 23.995 külön darab. Pénzkiutalás történt 518 esetben. Nyugta kiadatott 2625 drb. Pénztári naplóra érkezett f. év márcz. 1-ig 1198 tétel, mely további 4109 bevételi tétel alatt dolgoztatott fel; ehez hozzávéve a kiadás 2540 naplótételét, ez együtt 6649 tétel. Nyomdailag, írógépen vagy mimeographon sokszorosított irat szétküldetett 30.000 drb. Irodai felszereléseinkhez a f. évben 495 K 72 f kiadással egy kösajtót is szereztünk.

(Ügyellátás.)

Tavalyi Évi-jelentésünkben kimutattuk, hogy az egyesület fennállása óta egy 3 millió K-s tőkevagyon gyűjtöttünk s hogy ezen idő alatt 2 millió K-át adtunk ki segélyekre, míg a jövőre tíz évenként 1½ millió K az, mi így örök időkre az egyesület rendelkezésére áll. Tavaly óta szinte 100,000 K-val növeltük a törzsvagyon s kiadtunk 150.436 K 3 f-t. A mult közgyűlés határozatához képest megkezdtük az iskola-építő akciót s kidolgoztunk egy alapos működési s rendet. A mellett a kisebb segélyezéseknek egész raját eszközöltük. Működésünkben megtartottuk hiven az Alapszabályokat és nem mentünk ki más állam területére, mint a Liga vagy az Alldeutscher Verband. Idehaza is gyűlölet vagy politikai szenvedélyek keltése nélkül tisztán culturális és közgazdasági téren mozogtunk s nem követtünk más célt, mint a saját fajunk erősítését, a népnevelés és a társadalmi jóllét megengedett eszközei által. A ki akarja, csinálja utánunk ezt a saját hazájában s mi kalaplevéve fogunk előtte állani. Mert szeretni saját fajtát és nemzetét és tulajdon hazájában a nép műveltsége és jólléte emelésére törekedni oly cél, melyre minden ország polgárának nem csak joga van, de ez egyenesen kötelessége is. E kötelesség tudatában zárjuk jelentésünket azzal az óhajtással, vajha a testvériség szent érzete járná át ez ország minden lakóját s értené meg mindenki, hogy cultura és jóllét akkor is szükséges és a lét elengedhetetlen tartalma és becse, még ha egy ország lakói teljes nemzeti egységben élnek is. Ezt az óhajtvá várt időt hozza el a Mindenható s a nemzet hangya-munkáját az állami élet és társadalom minden terén kövesse áldás és siker!

(Befejezés.)

Ajánljuk jelentésünk elfogadását a t. Közgyűlés jóindulatába s egyszersmind felhívjuk a figyelmet azon egy Határozati javaslatra, mely a záros határidőn belül a Közgyűlés elé terjesztendőleg Nagy Károly ref. theol. tanár, Emke jegyző részéről érkezett.*)

Tisztelettel:

Kolozsvárt, 1903. május 15-én.

T. alelnök-főtítkár.

* L. a. Részletezés végén.

